

1 Úvod

Podstatnou složkou výpovědi České školní inspekce o kvalitě vzdělávání v konkrétní škole i o kvalitě vzdělávací soustavy jako celku je hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle příslušných rámcových vzdělávacích programů (dále i „RVP“), přičemž předmětem zájmu není pouze vzdělávání v profilových či neprofilových vyučovacích předmětech, ale v pravidelných cyklech se Česká školní inspekce zaměřuje také na sledování rozvoje vybraných gramotností.

1.1

Cíl šetření

Cílem tohoto tematického šetření, jehož výsledky shrnuje tato zpráva, bylo posoudit podmínky a průběh rozvoje čtenářské gramotnosti na 2. stupni základních škol a na středních školách a dosaženou úroveň čtenářské gramotnosti u žáků 9. ročníku základních škol a žáků 2. ročníku středních škol (včetně odpovídajících ročníků víceletých gymnázií) ve školním roce 2017/2018, včetně formulace hlavních závěrů a doporučení k podpoře efektivity výuky témat souvisejících se čtenářskou gramotností. Sestavená doporučení se týkají jak úrovně školy, tak úrovně celého vzdělávacího systému.

1.2

Obecné vymezení čtenářské gramotnosti

Česká školní inspekce využívá ve své činnosti následující definici čtenářské gramotnosti¹: „Čtenářská gramotnost představuje porozumění, využívání, posuzování a angažování se v psaných textech za účelem dosažení cílů jedince, rozšíření jeho znalostí a potenciálu a aktivní účasti ve společnosti.“

Uvedená definice zdůrazňuje ve svém obsahu následující aspekty čtenářské gramotnosti:

- schopnost *porozumět* psanému textu,
- schopnost jednat na základě přečteného textu, tj. schopnost jeho *využití*,
- schopnost čerpat z vlastních myšlenek a zkušeností při práci s textem, tj. *posuzovat* jej,
- být motivován ke čtení, mít zájem o čtení a potěšení z četby, zapojit se do společenské roviny čtení, tj. *angažovat se*.

Psané texty zahrnují ručně psané, tištěné i elektronicky zobrazené ucelené texty.

Přirozeným základem pro vytváření znalostí, konceptů a dovedností se vztahem ke čtenářské gramotnosti je vzdělávací oblast spojená s výukou mateřského jazyka, tj. „český jazyk a literatura“ v RVP pro základní vzdělávání a gymnázia, respektive „český jazyk“ na středních školách. Pro rozvoj čtenářské gramotnosti jsou však relevantní rovněž další vzdělávací oblasti a konkrétní vzdělávací obory, neboť čtenářská gramotnost má úzký vztah k řadě mezipředmětových, resp. nadoborových kompetencí (např. schopnost vyhledat, třídít, porozumět informacím v rámci kompetence k učení, schopnost rozumět různým typům textů, přemýšlet o nich a využívat je ke svému rozvoji v rámci kompetencí k řešení problémů či kompetencí komunikačních). Tyto aspekty je potřeba při sledování čtenářské gramotnosti vzít do úvahy.

1 ČŠI (2015). *Metodika pro hodnocení rozvoje čtenářské gramotnosti*. Praha: Česká školní inspekce.

